

**EVROPSKA KOMISIJA PROTIV RASIZMA
I NETOLERANCIJE**

**PREPORUKA O GENERALNOJ POLITIC
I BR. 4:**

**NACIONALNA ISTRAŽIVANJA
O ISKUSTVU I VIĐENJU
DISKRIMINACIJE I RASIZMA
IZ UGLA POTENCIJALNIH ŽRTAVA**

Strazbur, 6 mart 1998

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Posjetite našu stranu na Internetu: www.coe.int/ecri

Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije:

Podsećajući na Deklaraciju koju su usvojili šefovi država i vlada država članica Saveta Evrope na svom prvom skupu održanom u Beču 8-9. oktobra 1993;

Podsećajući na to da plan akcije u borbi protiv rasizma, ksenofobije, antisemitizma i netolerancije iznet kao deo ove Deklaracije poziva Komitet ministara da osnuje Evropsku komisiju protiv rasizma i netolerancije s ovlašćenjem, između ostalog, da državama članicama daje preporuke koje se tiču opšte politike;

Podsećajući takođe na konačnu Deklaraciju i plan akcije koje su usvojili šefovi država i vlada država članica Saveta Evrope na svom drugom skupu održanom u Strazburu 10-11. oktobra 1997;

Ističući da ova konačna Deklaracija potvrđuje da je cilj država članica Saveta Evrope da grade slobodnije, tolerantnije i pravednije evropsko društvo, i da poziva na jačanje borbe protiv rasizma, ksenofobije, antisemitizma i netolerancije;

Podsećajući na to da je u svojoj prvoj preporuci koja se tiče opšte politike ECRI pozvala države da prikupljaju, u skladu s evropskim zakonima, propisima i preporukama o zaštiti podataka i zaštiti privatnosti, gde i kada je to prikladno, podatke koji će pomoći u proceni i vrednovanju situacije i iskustava grupa koje su posebno izložene rasizmu, ksenofobiji,

preporučuje vladama država članica da preduzmu korake kako bi osigurale sprovođenja nacionalnih istraživanja o iskustvu i viđenju rasizma i diskriminacije iz ugla potencijalnih žrtava, koja bi bila inspirisana smernicama datim u dodatku uz ovu preporuku.

antisemitizmu i netoleranciji;

Ističući da su statistički podaci o rasističkim i diskriminatornim činovima i o situaciji manjinskih grupa na svim poljima života vitalni za identifikaciju problema i formulaciju politike;

Uverena da takvi statistički podaci treba da budu dopunjeni podacima o stavovima, mišljenjima i gledištima o rasizmu i diskriminaciji;

Smatrajući, prema tome, da su, pored istraživanja sprovedenih na celokupnoj populaciji, nov i vredan izvor informacija istraživanja sprovedena na relevantnim segmentima populacije kojima se utvrđuju iskustva i viđenja rasizma i diskriminacije njihovih potencijalnih žrtava;

Smatrajući da rezultati takvih istraživanja mogu na razne načine pomoći u rasvetljavanju problema kao i u poboljšanju postojeće situacije;

Smatrajući štaviše da samo priznavanje da su iskustva i viđenja potencijalnih žrtava važna upućuje značajnu poruku kako građanstvu u celini tako i samim grupama izloženim diskriminaciji;

Pozdravljajući činjenicu da su takva istraživanja već sprovedena u jednom broju država članica;

Konstatujući da bi sprovođenje takvih istraživanja širom Evrope pružilo detaljniju sliku situacije u pogledu rasizma i diskriminacije i na nacionalnom i na evropskom nivou;

Dodatak četvrtoj preporuci ECRI koja se tiče opšte politike

Smernice za sprovođenje istraživanja o iskustvu i viđenju rasizma i diskriminacije iz ugla potencijalnih žrtava

I. Opšti ciljevi tih istraživanja

1. Cilj istraživanja o kojem je reč u ovoj preporuci je da se pruži uvid u problem rasizma i netolerancije iz ugla aktualnih i potencijalnih žrtava. Ovaj novi pristup obuhvata sprovođenje istraživanja među pripadnicima različitih grupa izloženih rasizmu, ksenofobiji, antisemitizmu i netoleranciji, sa pitanjima kojima je cilj da iznesu na videlo informaciju o njihovim iskustvima rasizma i diskriminacije i o tome kako oni u ovom pogledu vide različite aspekte društva. Podaci tako prikupljeni tiču se viđenja i iskustva grupa izloženih diskriminaciji. Takvi podaci mogu da dopune i obogate podatke kvantitativnije prirode koji se tiču rasističkih incidenata i stupnjeva diskriminacije na različitim poljima i podatke o mišljenjima i stavovima koje većinska populacija ima o manjinskim grupama i o problemima rasizma i netolerancije.

II. Sprovođenje istraživanja u praksi

2. Koncipiranje i sprovođenje ovih istraživanja mogu se poveriti istraživanjima ili institutima s iskustvom na polju rasizma i netolerancije, dok bi sama ispitivanja preduzela tela specijalizovana za ovu vrstu istraživanja.
1. Manjinske grupe odabrane kao “kategorije” u istraživanju zavisice od prilika u pojedinim državama, i mogu da obuhvataju grupe imigranata, nacionalnih manjina i/ili druge grupe izložene rasizmu i netoleranciji.
4. Prilikom izbora “kategorija”, u činioce koje treba uzeti u obzir mogu da spadaju brojnost ciljne grupe i već raspoložive informacije o stupnjevima diskriminacije s kojima je suočena svaka grupa (na primer, statistike o zapošljavanju, informacije o žalbama podnetim zbog diskriminacije).
5. Uključivanje “kontrolnih” ili “kontrastnih” grupa može da bude prikladno da bi se omogućila osnova za upoređivanje: na primer, u istraživanje može da bude uključena manjinska grupa za koju se uopšte uzev ne čini da se suočava s velikim problemima diskriminacije i rasizma.
6. Dobre statistike o populaciji uključujući i informacije o varijablama kao što su mesto rođenja, etničko poreklo, veroispovest, maternji jezik, državljanstvo itd. olakšavaju organizaciju ovakvih istraživanja. Ako ova vrsta podataka iz popisa stanovništva nije na raspolaganju, biće potrebno da se pronađu alternativni načini za identifikaciju i stupanje u kontakt sa relevantnim ispitanicima.
7. Treba imati na umu da može biti veoma teško da se ovakvim istraživanjima dopre do izvesnih grupa koje mogu da budu posebno izložene opasnosti u pogledu rasizma i diskriminacije - na primer, do ilegalnih imigranata.

III. Konceptija istraživanja

8. Pored pitanja koja se odnose na društveno-ekonomsku pozadinu i druge činjeničke detalje, pitanja u istraživanju mogu da potpadaju pod sledeće široke kategorije:

- pitanja koja se odnose na konkretne situacije, kao što su kontakti s različitim vlastima (npr. policijom, zdravstvenom službom, socijalnom pomoći, obrazovnim institucijama) kao i s drugim institucijama (npr. bankama, agencijama za stanovanje) i ustanovama (npr. poslodavcima, restoranima, mestima za razonodu, prodavnicama): može se pitati koliko je puta tokom određenog vremenskog perioda (npr. prethodne godine ili tokom poslednjih pet godina) ispitanik bio žrtva nepravičnog postupka zbog svoje pripadnosti manjinskoj grupi i kakvu vrstu nepravičnog postupka je doživeo;
- pitanja koja se odnose na zapažene mogućnosti da se učestvuje na jednakim osnovama u društvu, na svest o posebnim merama koje se preduzimaju radi poboljšanja položaja manjinskih grupa, i na stepen u kom su takve mogućnosti ostvarene (obuhvaćene oblasti bi trebalo da uključe, na primer, mogućnosti uspeha u obrazovanju i stručnom osposobljavanju, mogućnosti zapošljavanja);
- pitanja koja se odnose na viđenja i stavove: obuhvaćene teme mogu da uključe, kada je prikladno: meru poverenja u institucije, stavove prema imigracionoj politici ili prema politici u odnosu na manjine, procenu zemlje kao rasističke ili ksenofobne zemlje, probleme u vezi sa verom, stavove prema drugim grupama, teškoće u uspostavljanju kontakta s većinskom populacijom, identifikovanje sa zemljom domaćinom i zemljom porekla, planove za ostanak ili povratak, gde se osoba oseća najviše "kao kod kuće" itd. Uključivanje takvih tema omogućava otkrivanje zanimljivih odnosa između stupnja doživljene diskriminacije i različitih stavova i viđenja.

9. Treba primetiti da ovakva pitanja uglavnom pružaju podatke o *subjektivnim iskustvima* diskriminacije. Međutim, u svakom slučaju je krajnje teško proučavati diskriminatorne činove objektivno "in vivo" dok se javljaju u različitim oblastima života. Izveštaji o subjektivno doživljenoj diskriminaciji su vredni kao pokazatelj, posebno kad se procenjuju na pozadini drugih vrsta informacija, kao što su statistike o nezaposlenosti, policijski dosijeji, podnete žalbe itd.

IV. Dalja istraživanja

10. Nakon izvesnog vremenskog perioda, mogu se vršiti dalja istraživanja da bi se ispitale promene obrazaca diskriminacije i rasizma ili obuhvatile različite grupe.

11. Rezultati istraživanja mogu se koristiti na različite načine, na primer: da bi se izdvojile oblasti u kojima je preduzimanje akcije naročito neophodno; da bi se procenile i razradile politike koje uzimaju u obzir ono do čega je grupama o kojima je reč stalo i njihova iskustva; da bi se povećala svest javnosti i razumevanje problema diskriminacije viđenog iz ugla žrtava; da bi se povećala svest među onima koji rade u posebnim oblastima o tome kako njihove institucije i postupke vide manjinske grupe (npr. policija, radne organizacije, uslužni sektor, itd.).

